

שר האוצר ושר המשפטים מבקשים להגביל את ביהמ"ש העליון

שטייניץ במתקפה על "ההפקרות" של בג"ץ

שר האוצר: בית המשפט העליון "חסר אחריות" בעניינים כלכליים • השופט בדימוס מישאל חשין: "לשוננו של שטייניץ איננה ראויה" • השופטת דורנר: "חבל שהתבטא כך" • עמ' 02-03

שטייניץ: השופטים מבזבזים מיליארדים

ביקורת מכיוון בלתי צפוי • שר האוצר אמר אתמול כי יש שופטים שאינם לוקחים בחשבון את "ההשלכות התקציביות העצומות" של פסקי הדין • השופט בדימוס חשין: "כנראה שהוא לא מבין אלמנטים בדמוקרטיה"

לכלי והתקציבי". נקודה נוספת, אמרו, נוגעת "לירע המקצועי הכלכלי המוגבל של שופטי העליון אל מול הרומינגטיות שלהם ביחס לאנשי הכלכלה, שעוסקים בנושאים הסבוכים באופן קבוע".

שופטים בדימוס: "לא ראוי"
נשיאת מועצת העיתונות ושופטת בית המשפט העליון בדימוס, דליה דר רנר, לא אהבה את דברי השר: "חבל שהוא התבטא בצורה כזאת. על הרשות המבצעת לזכור שתפקיד בית המשפט הוא לפרש את חוקי המדינה ולקבוע מה הדין לפי החוקים הקיימים, גם אם לפעמים זה לא נוח". דורנר הזכירה לדוגמה כי בתקופת כהונתה כביהמ"ש העליון, "פירש ביהמ"ש העליון את החוק של החינוך המיוחד וחיוב את הממשלה לממן - בניגוד לדצונה - את הילדים המשולבים בחינוך הרגיל, וזה כמוכרן עלה כסף. ביהמ"ש מפרש את החוק על פי תכליתו - הזכות לחינוך, לשוויון, לחופש הביטוי ועוד. לכנסת יש זכות לקבוע אחרת".

המשנה לנשיא בית המשפט העליון לשעבר, השופט בדימוס מישאל חשין,

בהרכב מיוחד של תשעה שופטים בראשות נשיאת בית המשפט העליון, דר רית ביניש, שביטלה את הפרטת בית הכלא שנבנה על פי החלטות הממשלה והכנסת. "השופטים לא יכלו להוציא צו ביניים לפני ארבע שנים או לתת פסיקה סופית? למה ההתעלמות משרי קולי תקציבי?", שאל שטייניץ, "לבית המשפט העליון אין ולא ניתן שתהיה תפיסת אחריות כלכלית כוללת. חלק מהפסיקות נובע מחוסר אחריות קשה של בית המשפט העליון. מי שמוסמך לקבוע סדרי עדיפויות היא הממשלה, ולא בית המשפט. ריברתי עם שר המדשפטים, יעקב נאמן, ואנחנו חושבים על חקיקה שתקבע הרכב מיוחד רובו מיוחס, שיידרש בכג"ץ לעניינים בסכומים של מעל כמה עשרות מיליוני שקלים".

ככירים באוצר בהוזה ובעבר התייצבו לצד שטייניץ ואמרו כי טוב עשה כשהעלה את הנושא לדיון ציבורי. "זו לא רק שאלה של מחיר כלכלי ותקציבי, אלא של העדפה תקציבית וקביעת סדרי עדיפות לאומית", אמרו. אותם בכירים תקפו את שופטי העליון שהפכו ל"שחקן חדש, לעיתים בלתי צפוי, במגרש הכר

חנים כל הוצאה של מיליוני שקלים בשבע עיניים, בתי המשפט מתעלמים מהחוסן הכלכלי. "יש לי כבוד לשופטים אך מבחינתם ייקוב הדין את התקציב ואת התכנון הכלכלי... התהפכו היוצרות: הח"כים מגלים אחריות והשופטים נוהגים בהפקרות".

"התעלמו משיקולי תקציב"
שטייניץ הוכיח בנאומו את פסקי הדין בענייני היטל ההשכחה, שגרעו מקופת המדינה סכום של 2 מיליארד שקלים בשנה. הוא הזכיר גם את פסיקת בג"ץ בעניין מיגון ערי הדרום, שעלתה 400 מיליון שקלים, ופסיקה על קרן המחצבות שמקזות מהכנסות המדינה 400 מיליון שקלים. בהמשך דבריו ציין כדוגמה נוספת את ההכרה של בית המשפט בהוצאות על מטפלת לצורכי מס, ואמר כי אם היו מאשרים את הפסיקה הזאת היה נגרם לקופת המדינה "נזק שנע בין 2 ל-6 מיליארד שקלים". וישנה גם הפסיקה האחרונה של בג"ץ

חזי שפרנליכס, זאב קליין ועדנה אדמו
שר האוצר, יובל שטייניץ, יצא במתקפה בלתי שגרתית על מערכת המשפט. עיקר זעמו נבע מכך שבשנים האחרונות, לדבריו, התגברה המגמה של פסקי דין שמשמעותם עלויות של מאות מיליוני שקלים, ולי פעמים גם מיליארדים, למדינה. "פסקי הדין הללו כרכו בחובם השלכות תקציביות עצומות", אמר. בעוד באוצר, כפי שהרגיש השר שטייניץ, בר

חשין. "לא לדבר על פסיקות מופקרות" צילום: יהושע יוסף

ד"ר חיים שיין

יש החלטות של ממשלה, לא של ביהמ"ש

אמר לקבל תוך ראיית מרחב הצרכים של המשק - ועם כל הכבוד, בית המשפט אינו יכול לשים עצמו במקום מומחי האוצר הרואים את תמונת התיקציב במלואה. הגריל לעשות בית המשפט העליון שסחב את התיק בענייני בתי הסוהר הפרטיים לאורך שנים, וקיבל את החלטתו זמן רב לאחר שהרכבת כבר יצאה לדרך.

טוב יעשה בית המשפט העליון אם יקבל על עצמו להיות מרוסן ויעיל, ויתערב רק במקרים שבהם יש פגיעה מהותית בערכי היסוד של השיטה המשפטית. רק כך יוכל בית המשפט העליון לשמור על מעמדו המיוחד בעיני הציבור והממשל, ולהחזיר לעצמו את היוקרה שאבדה לו בשנים האחרונות.

פי אחריותה זו של הממשלה, גם חברי הכנסת נציגי העם שהוא הריבון - ברצותם להעלות הצעות חוק הכרוכות בעלות כספית, עליהם להראות מהו המקור הכספי שיממן את עלותן של הצעות החוק. ביהמ"ש העליון, ברוח האימפריאליזם השיפוטי שאפיין אותו בשני העשורים האחרונים, קיבל החלטות שיפוטיות שעלותן למדינה סכומי עתק; החלטות המשבשות בעליל את ניהול ענייניה הכספיים של המדינה, ופוגעות בתפקודה הנאות של הממשלה וביכולתה לנהל את המדינה ואת תקציבה.

החלטה אם לממן יישוב כזה או אחר אינה החלטה שיפוטית, זוהי החלטה קלאסית המסורה לאחריות המדינה לכיטוחן תושביה. שאלת היכוי ממס הכניסה עבר טיפול בילדים היא החלטה שמשרד האוצר

במדינה דמוקרטית מתוקנת אמורה להתקיים הפדרת רשויות. לכל רשות תפקיד ייחודי במסגרת האמנה החברתית שביסוד הקיום המדיני. תפקידו של המחוקק לקבוע את הנורמות המחייבות בחוק, על הרשות המבצעת לנהל את ענייניה של המדינה ועל הרשות השופטת לפרש את החוק, אגב הכרעה בסכסוכים ופיקוח על פעילות הרשויות השלטוניות.

הרשות המבצעת, שקיבלה את אמונו הציבור באמצעות נציגיו בכנסת, אמורה להנהיג את המדינה ולקבל את החלטות הנדרשות תוך התחשבות במכלכלי הוא מרכזי, שהרי ממשלת ישראל אמונה על קביעת סדר העדיפויות בחלוקת משאביה של המדינה, וכידוע לעולם אין הקומץ משכיב את הארי. על

הכותב הוא מרצה לפילוסופיה של המשפט במכללת שערי משפט

שטייניץ, אתמול "פסקי דין שהם נזק לקובת המדינה" ילום תמו חצי, "נחום"

יצא גם הוא נגד דברי השר: "אם מרבדים כל כך הרבה על בית המשפט, זה דבר לא בריא למערכת. אני מוחה על לשונו של השר כאשר דיבר על פסיקות מופת קרות ופופוליסטיות. אלה מילים שיפה היה שלא תיאמרנה מאשר שתיאמרנה, במיוחד כשהן באות מאיש תרבות. אני חושב שהוא לא דייק בכיקורת שלו. הדוגמאות שהוא הביא לא טובות ומור כ"חות את ההפך. אם הפירוש לא מוצא חן בעיניו שילך לכנסת וישנה את החוק - אפשר לשנות אותו גם וטרואקטיבית כשהנסיבות מאפשרות...כנראה שהוא גם לא מבין אלמנטים ברמוקרטיה. כאשר לפסיקה שביטלה את בית הכלא הפרטי - כאן במיוחד - מה מנע מהמדינה תוך כדי ההליכים המשפטיים להקפיא את הכנייה עד שיינתן פסק דין?".

שר המשפטים לשעבר, יוסי ביילין, אמר כי מה ששטייניץ כינה החלטות מר פקרות הן החלטות "בעלות אופי מוסרי אשר הבג"ץ הוא זה שקובע אותן מפעם לפעם. אני מעריף לחיות במסגרת שבה הפוסק המוסרי הגבוה ביותר איננו גורם פוליטי אלא נמצא מחוץ לפוליטיקה, גם אם הוא עשוי לגרום אי נוחות למערכת המשלתית והפוליטית".

פרופ' אריאל בנדור, מומחה למשפט חוקתי מהפקולטה למשפטים בבר-אילן: "הנכונות של פסקי דין צריכה להבחן על בסיס משפטי מקצועי. בימ"ש חייב לפסוק לפי החוק, גם אם הרבר מטיל נטל כספי גבוה על המדינה".

פסיקות של מערכת המשפט ועלותן

מיגון בדרום הארץ	המדינה תמגן מבנים נוכח התקפות הקסאם מרצועת עזה	400 מיליון ש'
קרן המחצבות	המדינה תחזיר מתקציבה כספים לקרן שיקום מחצבות	300 מיליון ש'
היטל השבחה	המדינה תפצה רשויות מקומיות עבור עיסקות נדל"ן בשמחן	2 מיליארד ש'
החזר הוצאות מטפלות	רשות המסים תכיר בתשלום למטפלות כהוצאה לצורכי מס	2-6 מיליארד ש'
הפרטת בית הכלא	ביטול הניהול בידי זכיון, כדי לא לפגוע בחוק יסוד כבוד האדם	מיליארדי ש'

ילפי הערכת האוצר. נמנים: חיי שטנלינס וזאג קליין

דן מרגלית

"פרידמניסט" השקט יצא מהארון

ננים להצר את צעדי בג"ץ ביוזמה מתנכלת נוספת שלפיה כל החלטה של בג"ץ, שתעלה למדינה כמה עשרות מיליוני שקלים, לא תיהפך לפסק דין מחייב אלא אם תתקבל ברוב מיוחס. זו בריחה עצובה. שטייניץ ונאמן מעוניינים בבית משפט עליון, ובעיקר בבג"ץ, בתפקיד של פודל בשירות הממשלה. כך קורה לאנשים אשר מקבלים כוח כה רב, עד שהם הופכים לשונאי המגבלות המתייבות מכך כדי לשמור על האיוון הרמוקרטי. אין זאת אלא שנהוץ לחדש את המלחמה להגנת בית המשפט העליון ושלטון החוק מפני האינטרסים נטים. על "בני האור" להתעורר. בחג האורים ראוי לקרוא להם לרגל ברוחו של הכהן הזקן ממודיעין ב-167 לפני הספירה: "מי לה' אלי".

עמדו החרש - לא שם עוד סכר לפיו ונתן ביטוי ליחסו העוין לבג"ץ. בוועידת ישראל לעסקים שנערכה מטעם העיתון "גלובס" הציג את כל הגורמים במשק כשותפים נאמנים לשגשוגו, ואילו בשופטי העליון הטיח כי הם מקבלים החלטות כלאחר יד ומחבלים בכלכלה. לא מצא חן בעיניו שבג"ץ, בשם כבוד האדם, אשר על המדינה להפקיד או להפקיד את האזרחים אשר חירותם נשללה לכמה שנים בשל פשעיהם בירי סוהרים פרטיים. המדינה כולאת אותם, וזה ראוי, אבל לא ייתכן כי לב לבייב ואנשיו יהיו אלה אשר יחליטו מתי להכניסם לצינוק ומתי להעניק להם חופשה ארוכה. זו אחריותה הישירה של המדינה. אתמול אמר שטייניץ כי הוא ונאמן כבר מתכ-

מאז צורף דניאל פרידמן לממשלה הקודמת נאמר בחוגי משרד המשפטים כי יש גם "פרידמניסט" שקט באופוזיציה. הם טענו כי מדובר בר"ד יובל שטייניץ. מי שפיקפק בכך למר עד מהרה כי הוא תומך במסע ההתנכלות של שר המשפטים לבית המשפט העליון, פרידמן כיעקב נאמן. בשיחות שהיו במרוצת השנתיים האחרונות לבנימין נתניהו עם מגיני שלטון החוק הוא נהג לומר להם כי בסוגיה זו יש להם ידידים רבים במפלגתו. בין השאר נהג להצביע על מי שעתיד היה למסור ליריו את תיק האוצר. סביר להניח כי שטייניץ חש עצמו שותף מלא להתאוששות המשק הלאומי, ואפשר להניח כי יש צירוק כלשהו לטיועו זה, אבל עתה - מבוסס במ-